

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY**

ul. Długa 47,85-034 Bydgoszcz
Tel. 52 345-56-44, Fax 52 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 4 lutego 2015 r.

Znak sprawy: RBG-61-04/15/KL

POSTANOWIENIE NR RBG -20/2015

I. Na podstawie art. 49 ust. 1 w związku z art. 101 ust. 2 i art. 33 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

wszczyna się z urzędu w dniu 4 lutego 2015 r. postępowanie w sprawie stosowania przez **Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. Vienna Insurance Group z siedzibą w Warszawie** praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym przy produktach o nazwach:

- Mega Fundusz;
- Top Fundusz;
- Super Fundusz Plus,

postanowień umownych określających Współczynnik Świadczenia Inwestycyjnego o wartości poniżej 100%, które powodują - w przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym - obniżenie wartości kwoty pieniężnej (Wartości Świadczenie inwestycyjnego) wypłacanej konsumentom, stanowiącej wysokość wykupu dokonywanego ze środków finansowych zgromadzonych na ich rachunkach, co może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji określony w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 253, poz. 1503 ze zm.), które to działanie w konsekwencji może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

II. Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. 2013 r. poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 i 73 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 i ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) – w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zalicza się w poczet dowodów:

1. skarga p. Krzysztofa Ż. z datą wpływu 29 stycznia 2014 r.;
2. wezwanie Prezesa UOKiK z dnia 15 kwietnia 2014 r.;

*Sprawę prowadzi:
Krzysztof Lehmann – Główny Specjalista*

3. odpowiedź Compensy z dnia 12 maja 2014 r. wraz z załącznikami;
4. wezwanie Prezesa UOKiK z dnia 26 maja 2014 r.;
5. pismo do Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 9 czerwca 2014 r.;
6. odpowiedź Compensy z dnia 12 czerwca 2014 r. wraz z załącznikami;
7. pismo z KNF z dnia 25 czerwca 2014 r. wraz z załącznikami;
8. pismo od Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 28 sierpnia 2014 r. wraz z załącznikami;
9. zawiadomienie od Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Gdyni z dnia 21 sierpnia 2014 r.;
10. zawiadomienie p. Katarzyny K. z dnia 8 grudnia 2014 r.;
11. wniosek p. Aleksandra i Waldemara J. z 7 stycznia 2015 r.,

uzyskane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania wyjaśniającego o sygn. akt RBG-405-10/14/KL, mającego na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umowne stosowane przez **Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. Vienna Insurance Group z siedzibą w Warszawie** zawierają niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach, tj. art. 479³⁸§1 i art. 479³⁹ k.p.c. w związku z art. 385¹-385³ k.c. oraz mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowań w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w szczególności w zakresie obciążania konsumentów opłatami likwidacyjnymi w umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

UZASADNIENIE

W dniu 9 kwietnia 2014 r. – postanowieniem Nr RBG-104/2014 – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **Prezes UOKiK** lub **organ ochrony konsumentów**) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umowne stosowane przez Compensa Towarzystwo Ubezpieczeniowe na Życie S.A. Vienna Insurance Group z siedzibą w Warszawie (dalej: **Compensa, Spółka lub Towarzystwo**) zawierają niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach, tj. art. 479³⁸§1 i art. 479³⁹ k.p.c. w związku z art. 385¹-385³ k.c. oraz mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowań w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w szczególności w zakresie obciążania konsumentów opłatami likwidacyjnymi w umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

W toku tego postępowania Prezes UOKiK przeprowadził analizę skarg konsumentów na działania Spółki, a także wezwał Towarzystwo do przedłożenia niezbędnych dokumentów istotnych z punktu widzenia niniejszego postępowania, w tym stosowanych wzorców umownych. Ponadto organ ochrony konsumentów wezwał Spółkę do udzielenia szeregu odpowiedzi na pytania odnoszące się do zakresu prowadzonej działalności w związku z zawieraniem umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej także: **umowa ubezpieczenia ufk**). W wyniku przeprowadzonego badania zaszło podejrzenie stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej w sentencji niniejszego postanowienia.

W świetle powyższego Prezes UOKiK ustalił, co następuje:

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 253, poz. 1503 ze zm.) - dalej: **u.z.n.k.** - zakazane jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. W art. 3 ust. 2 ustawodawca dokonał przykładowego wyliczenia czynów będących czynami nieuczciwej konkurencji.

W toku postępowania ustalono, że przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. W ofercie ma m.in. następujące produkty (dalej: **produkty inwestycyjne**):

- a) Super Fundusz Plus
- b) MegaFundusz
- c) Top Fundusz

Każdy produkt składa się z wzorca umowy „Ogólne warunki indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym” (dalej: OWU) oraz Załącznika nr 1, w którym przedstawione są tabele dot. opłat, limitów, Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego oraz tabel jednostkowych rocznych stawek opłat za 1 PLN sumy ubezpieczenia w Ubezpieczeniu podstawowym.

Analiza powyższych dokumentów wskazuje, że każdy wzorec umowy przypisany do wymienionego powyżej produktu inwestycyjnego zawiera tabelę obrazującą wysokość Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego stosowanego do obliczania wartości świadczenia inwestycyjnego (wartości wykupu), który w określonej liczbie lat trwania umowy ubezpieczenia wynosi mniej niż 100 %.

Ad. a) Dla produktu Super Fundusz Plus wygląda to następująco:

Tabela Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego

Liczba Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności	Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego dotyczący aktywów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 39) OWU, zróżnicowany ze względu na Rok ubezpieczenia, w którym dokonywana jest wypłata Świadczenia inwestycyjnego. Współczynnik ten stosuje się do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa w zdaniu pierwszym, jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa przed upływem wcześniejszej z dat: 10 Rocznic ubezpieczenia lub Rocznic ubezpieczenia przypadającej w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony skończył 65 lat.
1	4%
2	44%
3	48%
4	53%
5	58%
6	63%
7	69%

8	76%
9	83%
10	91%
11 i kolejne	100%

OWU produktu Super Fundusz Plus definiuje:

Wartość Świadczenia inwestycyjnego - kwota pieniężna obliczona jako suma:

- 1) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę funduszową należną za okres pierwszych 2 Lat ubezpieczenia i zapłaconą w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, pomnożonej przez wartość Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego określonego w Tabeli Współczynników Świadczenia inwestycyjnego, Załącznik Nr 1. oraz
- 2) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę funduszową należną za okres od 3. Roku ubezpieczenia i zapłaconą w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, oraz
- 3) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę dodatkową, o ile Składka dodatkowa była opłacana przez Ubezpieczającego w Okresie ubezpieczenia.

Wartość Świadczenia Inwestycyjnego jest to wartość wykupu, o której mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jednolity: Dz. U. 2010 r., Nr 11, poz. 66, z póź. zm.).

(§2 ust. 1 pkt 39 OWU Super Fundusz Plus BRP-0712)

Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego - odpowiedni procent dla wskazanej liczby Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności do dnia dokonania wypłaty Świadczenia Inwestycyjnego, określony w Tabeli Współczynników Świadczenia inwestycyjnego, Załącznik nr i, służący do obliczania Wartości Świadczenia Inwestycyjnego z aktywów powstałych w wyniku zainwestowania Składek funduszowych należnych za okres pierwszych 2 Lat ubezpieczenia i zapłaconych w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia. Współczynnik ten stosuje się do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa w zdaniu pierwszym, jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa przed upływem wcześniejszej z dat: 10 Rocznicy ubezpieczenia lub Rocznicy ubezpieczenia przypadającej w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony skończył 65 lat. Jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia Inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa po upływie jednej ze wskazanych powyżej dat, do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów powstałych w wyniku zainwestowania Składek funduszowych należnych w pierwszych 2 Latach ubezpieczenia i zapłaconych w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, stosuje się Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego równy 100%.

(§2 ust. 1 pkt 41 OWU Super Fundusz Plus BRP-0712)

Zasady wypłaty świadczenia inwestycyjnego zostały określone w §34 ust. 4 ww. OWU, zgodnie z którymi „Po doręczeniu do Siedziby Towarzystwa wniosku o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego, Towarzystwo dokona umorzenia wszystkich Jednostek z Indywidualnego rachunku”. Natomiast przepis §2 ust. 1 pkt 17 definiuje **Indywidualny Rachunek Jednostek** jako „wyodrębniony i prowadzony przez Towarzystwo dla każdej umowy ubezpieczenia indywidualny rachunek Ubezpieczonego, na którym ewidencjonowane są zakupione Jednostki Funduszu”.

W ramach wykonywanej umowy Super Fundusz Plus - Towarzystwo pobiera od swoich klientów w trakcie jej trwania różnego rodzaju opłaty, w tym:

- za obsługę Umowy ubezpieczenia ufk;
- za prowadzenie Indywidualnego rachunku;
- z tytułu Konwersji Jednostek;
- z tytułu zmiany Alokacji Składki funduszu;
- na pokrycie kosztów ochrony ubezpieczeniowej z tytułu Ubezpieczenia podstawowego;
- manipulacyjną za zakup Jednostek ze Składką dodatkową.

Konsument dokonujący wypłaty świadczenia inwestycyjnego, otrzyma kwotę pieniężną, która będzie różniła się od tej sumy, jaka w momencie rozwiązania umowy znajduje się na jego Indywidualnym rachunku. Różnica wynika z tego faktu, że całość środków wpłaconych przez 2 lata obowiązywania umowy na ww. rachunek obciążona jest comiesięcznymi opłatami stałymi (wymienionymi powyżej), a pozostała w ten sposób kwota – w momencie rozwiązania umowy - zostanie pomnożona przez określony procent wskazany w tabeli Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego. Wysokość tego mnożnika, będzie zależała od tego, w którym roku dojdzie do wypłaty świadczenia. Jeżeli będzie to mieć miejsce w pierwszym roku – to konsument otrzyma zaledwie 4% wartości wpłaconych środków przez pierwszy rok trwania umowy, a z kolei wypłata dokonana np. w czwartym roku oznacza potrącenie przez Spółkę ze środków wpłaconych przez pierwsze 2 lata – aż 47% jej wartości (po wcześniejszym potrąceniu opłat stałych miesięcznych przed okres trwania umowy).

Aby zobrazować mechanizm działania Towarzystwa warto przedstawić to na realnych przykładach z określonymi sumami pieniężnymi. Podstawowe dane do symulacji:

- wiek Ubezpieczonego 40 lat;
- składaka regularna miesięczna 500 zł;
- suma ubezpieczenia na wypadek śmierci 70.000 zł;
- stopa wzrostu cen jednostki funduszu: 6%.

Koniec roku ubezpieczenia (lata)	Suma wpłaconych składek (w zł)	Wartość rachunku (w zł)	Wartość wykupu (przed podatkiem) (w zł)	Opłaty skumulowane			Różnica pomiędzy wartością rachunku a wartością wykupu
				za ryzyko śmierci (w zł)	za obsługę (w zł)	za zarządzenie (w zł)	
1	6.000	5.431,36	197,25	347,49	96,00	271,44	5.234,11
2	12.000	10.656,21	4.667,73	730,55	192,00	1.025,47	5.987,48
3	18.000	15.904,81	10.518,47	1.152,19	288,00	2.020,95	5.386,34
4	24.000	21.370,06	16.652,75	1.614,10	384,00	3.072,06	4.717,31
5	30.000	27.059,19	22.973,97	2.118,00	480,00	4.182,92	4.085,23
6	36.000	32.977,64	29.489,40	2.666,48	576,00	5.357,67	3.488,25

Ad. b) Dla produktu Mega Fundusz wygląda to następująco:

Tabela Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego

Liczba Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności	Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego dotyczący aktywów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 40) OWU, zróżnicowany ze względu na Rok ubezpieczenia, w którym dokonywana jest wypłata Świadczenia inwestycyjnego. Współczynnik ten stosuje się do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa w zdaniu pierwszym, jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa przed upływem wcześniejszej z dat: 10 Rocznic ubezpieczenia lub Rocznic ubezpieczenia przypadającej w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony skończył 65 lat.
1	5%
2	10%
3	20%
4	30%
5	45%
6	60%
7	75%
8	80%
9	90%
10	95%
11	100%

OWU produktu MegaFundusz definiuje:

Wartość Świadczenia inwestycyjnego - kwotę pieniężną obliczaną jako suma:

- a) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę funduszową należną za okres pierwszych 5 Lat ubezpieczenia i zapłaconą w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że każdy miesiąc zawieszenia opłacania Składek regularnych oraz każdy miesiąc, kiedy Umowa ubezpieczenia była rozwiązana, wydłuża okres pierwszych 5 lat opłacania Składek regularnych o kolejny miesiąc, pomnożonej przez wartość Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego określonego w Tabeli Współczynników Świadczenia Inwestycyjnego, Załącznik nr 1, oraz
  - b) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę funduszową należną w 6 Roku i kolejnych Latach trwania Umowy ubezpieczenia, zapłaconą w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, oraz
  - c) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę dodatkową, o ile Składka dodatkowa była opłacana przez Ubezpieczającego w Okresie ubezpieczenia.
- Wartość Świadczenia Inwestycyjnego jest to wartość wykupu, o której mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jednolity; Dz. U. 2010 r., Nr 11, poz. 66 i.t.).

(§2 ust. 1 pkt 40 OWU MegaFundusz BRP-0512)

Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego - odpowiedni procent dla wskazanej liczby Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności do dnia dokonania wypłaty Świadczenia inwestycyjnego, określony w Tabeli Współczynników

Świadczenia inwestycyjnego, Załącznik nr 1, służący do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów powstałych w wyniku zainwestowania Składek funduszowych należnych w pierwszych 5 Latach ubezpieczenia i zapłaconych w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że każdy miesiąc, w którym nastąpiło zawieszenie opłacania Składek regularnych lub w którym Umowa ubezpieczenia była rozwiązana, wydłuża okres pierwszych 5 lat opłacania Składek regularnych o kolejny miesiąc, Liczba Lat ubezpieczenia, o której mowa w zdaniu pierwszym niniejszego punktu oraz Tabeli Współczynników świadczenia inwestycyjnego, pomniejszana jest o okresy, za które nie zapłacono należnej Składki regularnej (w tym o okresy zawieszenia opłacania Składek regularnych i o okresy, kiedy Umowa ubezpieczenia była rozwiązana), które nastąpiły w trakcie opłacania Składek regularnych należnych za pierwsze 5 Lat ubezpieczenia. Pomniejszenie liczby Lat ubezpieczenia o okresy, o których mowa w zdaniu poprzednim, dokonuje się w następujący sposób: ustala się liczbę pełnych miesięcy jakie upłynęły od Dnia początku odpowiedzialności do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty Świadczenia inwestycyjnego. Od tak ustalonej liczby miesięcy odejmuje się liczbę miesięcy okresów, za które nie zapłacono należnej Składki regularnej i wynik dzieli się przez 12. Z tak ustalonej liczby wyodrębnia się liczbę pełnych Lat ubezpieczenia (okresów 12-miesięcznych) i dodaje się do niej liczbę 1. Wynik należy podstawić do kolumny „Liczba Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności” w Tabeli Współczynników Świadczenia Inwestycyjnego, Załącznik nr 1. Współczynnik ten stosuje się do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa w zdaniu pierwszym, jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa przed upływem wcześniejszej z dat: 10 Rocznicy ubezpieczenia lub Rocznicy ubezpieczenia przypadającej w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony skończył 65 lat. Jeżeli wniosek o wypłatę świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa po upływie jednej ze wskazanych w poprzednim zdaniu dat, do obliczania Wartości świadczenia inwestycyjnego z aktywów powstałych w wyniku zainwestowania Składek funduszowych należnych w pierwszych 5 latach opłacania Składek regularnych, z zastrzeżeniem że okres pierwszych 5 Lat ubezpieczenia jest wydłużany o okresy zawieszenia opłacania Składek regularnych i o okresy, kiedy Umowa ubezpieczenia była rozwiązana, stosuje się Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego równy 100%.

(§2 ust. 1 pkt 42 OWU MegaFundusz BRP-0512)

Zasady wypłaty świadczenia inwestycyjnego zostały określone w §36 ust. 4 ww. OWU, zgodnie z którymi „Po doręczeniu do Siedziby Towarzystwa wniosku o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego, Towarzystwo dokona umorzenia wszystkich Jednostek z Indywidualnego rachunku”. Natomiast przepis §2 ust. 1 pkt 18 definiuje **Indywidualny Rachunek Jednostek** jako „wyodrębniony i prowadzony przez Towarzystwo dla każdej umowy ubezpieczenia indywidualny rachunek Ubezpieczonego, na którym ewidencjonowane są zakupione Jednostki Funduszu”.

W ramach wykonywanej umowy MegaFundusz - Towarzystwo pobiera od swoich klientów w trakcie jej trwania różnego rodzaju opłaty, w tym:

- za prowadzenie Indywidualnego rachunku;
- z tytułu Konwersji Jednostek;
- z tytułu zmiany Alokacji Składki funduszu;
- z tytułu określenia odmiennej Alokacji Składki dodatkowej;
- z tytułu zmiany określonej uprzednio odmiennej Alokacji Składki dodatkowej;
- na pokrycie kosztów ochrony ubezpieczeniowej z tytułu Ubezpieczenia podstawowego;

- manipulacyjną za zakup Jednostek ze Składką dodatkową.

Konsument dokonujący wypłaty świadczenia inwestycyjnego, otrzyma kwotę pieniężną, która będzie różniła się od tej sumy, jaka w momencie rozwiązania umowy znajduje się na jego Indywidualnym rachunku. Różnica wynika z tego faktu, że całość środków wpłaconych przez 5 lata obowiązywania umowy na ww. rachunek obciążona jest comiesięcznymi opłatami stałymi (wymienionymi powyżej), a pozostała w ten sposób kwota – w momencie rozwiązania umowy - zostanie pomnożona przez określony procent wskazany w tabeli Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego. Wysokość tego mnożnika, będzie zależała od tego, w którym roku dojdzie do wypłaty świadczenia. Jeżeli będzie to w pierwszym roku – to konsument otrzyma zaledwie 5% wartości wpłaconych środków przez pierwszy rok trwania umowy, a z kolei wypłata dokonana np. w szóstym roku oznacza potrącenie przez Spółkę ze środków wpłaconych przez pierwsze 5 lata – aż 40% jej wartości (po wcześniejszym potrąceniu opłat stały/miesięcznych przed okres trwania umowy).

Aby zobrazować mechanizm działania Towarzystwo warto przedstawić to na realnych przykładach z określonymi sumami pieniężnymi. Podstawowe dane do symulacji:

- wiek Ubezpieczonego 40 lat;
- składaka regularna miesięczna 150 zł;
- suma ubezpieczenia na wypadek śmierci 70.000 zł;
- stopa wzrostu cen jednostki funduszu: 6%

Koniec roku ubezpieczenia (lata)	Suma wpłaconych składek (w zł)	Wartość rachunku (w zł)	Wartość wykupu (przed podatkiem) (w zł)	Opłaty skumulowane			Różnica pomiędzy wartością rachunku a wartością wykupu
				za ryzyko śmierci (w zł)	za obsługę (w zł)	za zarządzenie (w zł)	
1	1.800	1.550,89	77,54	179,58	96,00	16,49	1.473,34
2	3.600	3.147,92	314,79	376,36	192,00	63,31	2.833,13
3	5.400	4.792,66	958,53	591,31	288,00	141,37	3.834,13
4	7.200	6.486,29	1.945,89	824,23	384,00	251,58	4.540,40
5	9.000	8.230,91	3.703,91	1.078,03	480,00	394,93	4.527,00
6	10.800	10.028,65	6.599,75	1.349,71	576,00	572,40	3.428,90

Ad. c) Dla produktu Top Fundusz wygląda to następująco:

Liczba Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności	Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego dotyczący aktywów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 43) OWU, zróżnicowany ze względu na Rok ubezpieczenia, w którym dokonywana jest wypłata Świadczenia inwestycyjnego. Współczynnik ten stosuje się do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa w zdaniu pierwszym, jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa przed upływem wcześniejszej z dat: 10 Rocznicy ubezpieczenia lub Rocznicy ubezpieczenia przypadającej w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony skończył 65 lat.										
	do 45 r.ż.	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
1	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
2	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%

3	19%	21%	23%	25%	28%	30%	33%	37%	40%	44%	48%
4	21%	23%	25%	28%	30%	33%	37%	40%	44%	48%	53%
5	23%	25%	28%	30%	33%	37%	40%	44%	48%	53%	58%
6	25%	28%	30%	33%	37%	40%	44%	48%	53%	58%	63%
7	28%	30%	33%	37%	40%	44%	48%	53%	58%	63%	69%
8	30%	33%	37%	40%	44%	48%	53%	58%	63%	69%	76%
9	33%	37%	40%	44%	48%	53%	58%	63%	69%	76%	83%
10	37%	40%	44%	48%	53%	58%	63%	69%	76%	83%	91%
11	40%	44%	48%	53%	58%	63%	69%	76%	83%	91%	100%
12	44%	48%	53%	58%	63%	69%	76%	83%	91%	100%	
13	48%	53%	58%	63%	69%	76%	83%	91%	100%		
14	53%	58%	63%	69%	76%	83%	91%	100%			
15	58%	63%	69%	76%	83%	91%	100%				
16	63%	69%	76%	83%	91%	100%					
17	69%	76%	83%	91%	100%						
18	76%	83%	91%	100%							
19	83%	91%	100%								
20	91%	100%									
21 i więcej	100%										

OWU produktu Top Funduszu definiuje:

Wartość Świadczenia inwestycyjnego jako kwotę pieniężną obliczaną jako sumę:

- a) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę funduszową należną za okres pierwszych 2 Lat ubezpieczenia i zapłaconą w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, pomnożonej przez wartość Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego określonego w Tabeli Współczynników Świadczenia inwestycyjnego, Załącznik nr I, oraz
- b) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za kwoty stanowiące podwyższenie Składki funduszowej, dokonywane na zasadach określonych w § 11 OWU, w okresie do 15 Rocznicy ubezpieczenia włączenie, ale nie później jednak niż w Rocznicy ubezpieczenia przypadającą w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony ukończy 60 rok życia, należnych w ciągu 2 Lat ubezpieczenia, licząc od Rocznicy ubezpieczenia, na którą dokonano podwyższenia Składki funduszowej, pomnożonej przez wartość Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego określonego w Tabeli Współczynników Świadczenia inwestycyjnego, Załącznik nr 1, oraz
- c) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na indywidualnym rachunku zakupionych za kwoty stanowiące Premię za lojalność pomnożonej przez wartość Współczynnika Świadczenia Inwestycyjnego określonego w Tabeli Współczynników Świadczenia Inwestycyjnego, Załącznik nr 1, oraz
- d) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę funduszową należną za okres od 3. Roku ubezpieczenia i zapłaconą w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, z wyłączeniem aktywów, o których mowa w pkt b) i pkt c) powyżej, oraz
- e) kwoty pieniężnej powstałej w wyniku umorzenia Jednostek zgromadzonych na Indywidualnym rachunku zakupionych za Składkę dodatkową, o ile Składka dodatkowa była opłacana przez Ubezpieczającego w Okresie ubezpieczenia,

Wartość Świadczenia inwestycyjnego jest to wartość wykupu, o której mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jednolity: Dz. U. 2010 r., Nr 11, poz. 66 z póź. zm.).

(§2 ust. 1 pkt 41 OWU Top Fundusz BRP-0412)

Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego jako odpowiedni procent dla wskazanej liczby Lat ubezpieczenia, które upłynęły od daty początku odpowiedzialności do dnia dokonania wypłaty Świadczenia inwestycyjnego i Wieku Ubezpieczonego na Dzień początku odpowiedzialności określony w Tabeli Współczynników Świadczenia inwestycyjnego, Załącznik nr 1, służący do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów powstałych w wyniku:

- a) zainwestowania Składek funduszowych należnych za okres pierwszych 2 Lat ubezpieczenia i zapłaconych w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia,
- b) zainwestowania kwot stanowiących podwyższenie Składki funduszowej, dokonywane na zasadach określonych w § 11 OWU, w okresie do 15 Rocznicy ubezpieczenia włączenie, ale nie później jednak niż w Rocznicy ubezpieczenia przypadającą w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony ukończy 60 rok życia, należnych w ciągu 2 Lat ubezpieczenia, licząc od Rocznicy ubezpieczenia, na którą dokonano podwyższenia Składki funduszowej
- c) zainwestowania Premii za lojalność.

Współczynnik ten stosuje się do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa powyżej, jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa przed upływem wcześniejszej z dat: 20 Rocznicy ubezpieczenia lub Rocznicy ubezpieczenia przypadającej w roku kalendarzowym, w którym Ubezpieczony skończył 65 lat. Jeżeli wniosek o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego wpłynął do Towarzystwa po upływie jednej ze wskazanych w poprzednim zdaniu dat, do obliczania Wartości Świadczenia inwestycyjnego z aktywów, o których mowa w zdaniu pierwszym niniejszego punktu, stosuje się Współczynnik Świadczenia inwestycyjnego równy 100%.

(§2 ust. 1 pkt 41 OWU Top Fundusz BRP-0412)

Zasady wypłaty świadczenia inwestycyjnego zostały określone w §35 ust. 4 ww. OWU, zgodnie z którymi „*Po doręczeniu do Siedziby Towarzystwa wniosku o wypłatę Świadczenia inwestycyjnego, Towarzystwo dokona umorzenia wszystkich Jednostek z Indywidualnego rachunku*”. Natomiast przepis §2 ust. 1 pkt 18 definiuje **Indywidualny Rachunek Jednostek** jako „*wyodrębniony i prowadzony przez Towarzystwo dla każdej umowy ubezpieczenia indywidualny rachunek Ubezpieczonego, na którym ewidencjonowane są zakupione Jednostki Funduszu*”.

W ramach wykonywanej umowy Top Fundusz - Towarzystwo pobiera od swoich klientów w trakcie jej trwania różnego rodzaju opłaty, w tym:

- za prowadzenie Indywidualnego rachunku;
- z tytułu Konwersji Jednostek;
- za obsługę Umowy ubezpieczenia ufk;
- z tytułu zmiany Alokacji Składki funduszu;
- z tytułu określenia odmiennej Alokacji Składki dodatkowej;
- z tytułu zmiany określonej uprzednio odmiennej Alokacji Składki dodatkowej;
- na pokrycie kosztów ochrony ubezpieczeniowej z tytułu Ubezpieczenia podstawowego;
- manipulacyjną za zakup Jednostek ze Składką dodatkową.

Konsument dokonujący wypłaty świadczenia inwestycyjnego, otrzyma kwotę pieniężną, która będzie różniła się od tej sumy, jaka w momencie rozwiązania umowy z znajduje się na jego Indywidualnym rachunku. Różnica wynika z tego faktu, że całość środków wpłaconych przez 2 lata obowiązywania umowy na ww. rachunek obciążona jest comiesięcznymi opłatami stałymi (wymienionymi powyżej), a pozostała w ten sposób kwota – w momencie rozwiązania umowy - zostanie pomnożona przez określony procent wskazany w tabeli Współczynnika Świadczenia inwestycyjnego. Wysokość tego mnożnika, będzie zależała od tego, w którym roku dojdzie do wypłaty świadczenia. Jeżeli będzie to w pierwszym roku – to konsument otrzyma zaledwie 3% wartości wpłaconych środków przez pierwszy rok trwania umowy, a z kolei wypłata dokonana, np. w czwartym roku oznacza potrącenie przez Spółkę ze środków wpłaconych przez pierwsze 2 lata – aż 79% jej wartości (po wcześniejszym potrąceniu opłat stały/miesięcznych przed okres trwania umowy) – dla osoby do 45 roku życia.

Aby zobrazować mechanizm działania Towarzystwo warto przedstawić to na realnych przykładach z określonymi sumami pieniężnymi. Podstawowe dane do symulacji:

- wiek Ubezpieczonego 40 lat;
- składaka regularna miesięczna 75 zł;
- suma ubezpieczenia na wypadek śmierci 70.000 zł;
- stopa wzrostu cen jednostki funduszu: 6%

Koniec roku ubezpieczenia (lata)	Suma wpłaconych składek (w zł)	Wartość rachunku (w zł)	Wartość wykupu (przed podatkiem) (w zł)	Opłaty skumulowane			Różnica pomiędzy wartością rachunku a wartością wykupu
				za ryzyko śmierci (w zł)	za obsługę (w zł)	za zarządzenie (w zł)	
1	900	443,22	13,30	347,49	96,00	25,23	429,93
2	1.800	837,40	92,11	730,55	192,00	88,50	745,28
3	2.700	1.199,87	542,98	1.152,19	288,00	166,92	656,88
4	3.600	1.539,30	918,85	1.614,10	384,00	248,68	620,45
5	4.500	1.852,87	1.267,20	2.118,00	480,00	333,49	585,67
6	5.400	2.136,67	1.584,21	2.666,48	576,00	420,97	552,46

W ocenie Prezesa UOKiK ustalenie w takiej formie Współczynnika Świadczenia Inwestycyjnego w trzech przedstawionych powyżej produktach inwestycyjnych narusza dobre obyczaje kontraktowe i stanowi wyraz nadużywania przez przedsiębiorcę uprzywilejowanej pozycji względem słabszej strony stosunku obligacyjnego. Tak wyliczona kwota „odstępnego” we wszystkich trzech tabelach, którą zobowiązany jest ponieść konsument przy rozwiązaniu umowy - w nieuczciwym sposób powoduje jego „zatrzymanie” przy umowie wyłącznie za pomocą swoistej sankcji ekonomicznej, a nie np. poprzez atrakcyjność oferowanych produktów. Poprzez zastosowanie wskazanego powyżej postanowienia konsument może albo kontynuować ubezpieczenie i płacić składki pomimo, że tego nie chce albo zrezygnować z ubezpieczenia i utracić znaczną część środków finansowych zgromadzonych na swoim rachunku. *De facto* więc wskutek zastosowania ww. postanowień konsument może być pozbawiony faktycznej możliwości rozwiązania umowy.

Zdaniem Prezesa UOKiK takie działanie narusza dobre obyczaje związane z realizacją umowy i równym traktowaniem stron kontraktu, o których mowa w art. 3 ust. 1 u.z.n.k.

Wobec powyższego wszczęcie postępowania w niniejszej sprawie jest uzasadnione.

Na postanowienie niniejsze zażalenie nie przysługuje.

*Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Piotra Adamczewskiego*